

ชุมชนบ้านเขาหินกลิ้ง ปลูกข้าวปลอดสาร สร้างอาชีพเสริมในชุมชน

ย้อนไปเมื่อหลายปีก่อน "ชุมชนบ้านเขาหินกลิ้ง" ตั้งอยู่ หมู่ 3 ตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เกษตรกรประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่ประสบกับปัญหาภาวะราคาผลผลิตตกต่ำ ปัจจัยการผลิตราคาสูง ภัยแล้งทำให้ขาดน้ำ หลายคนอพยพไปอยู่ยังถิ่นอื่น และอีกหลายคนประสบปัญหารายได้ไม่พอรายจ่าย จนกลายเป็นผู้มีหนี้สินนอกระบบ

ปัญหานั้นนอกระบบ แม้จะเป็นเรื่องของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ทว่าชาวชุมชนแห่งนี้ โดยเฉพาะ คุณทองเม็ด พรหมพิทักษ์ เห็นเป็นเรื่องต้องร่วมแรงร่วมใจหาวิธีทางออกให้ปัญหานี้สิ้นนี้หมดไป และส่งเสริมให้ทุกคนกลับมา มีรายได้เลี้ยงครอบครัว และนี่จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งกลุ่มสร้างอาชีพเสริมในชุมชน ซึ่งก็ได้หน่วยงานภาครัฐ และโดยเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. เข้ามาช่วยเหลือ ทั้งให้ความรู้ด้านการเงิน ส่งเสริมการออม ร่วมสนับสนุนสินเชื่อเพื่อพัฒนาอาชีพ สินเชื่อเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบของเกษตรกรและบุคคลในครัวเรือน สินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน เป็นต้น

กระทั่งในวันนี้ ชุมชนบ้านเขาหินกลิ้ง กลับมามีเงินในจุดที่เรียกว่าเข้มแข็ง ทุกคนมีรายได้ คนในชุมชนย้ายกลับมาสร้างความเป็นมั่นคงสร้างอาชีพในพื้นที่

ความเข้มแข็งนี้เกิดจากการรวมตัวกันสร้างอาชีพ จัดตั้งกลุ่มข้าวปลอดสารพิษ, ตะกร้าเชือกฟาง, น้ำพริก-ไข่เค็ม, พรหมเช็ดเต้า, และกลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า ซึ่งทั้ง 5 กลุ่มนี้อยู่ภายใต้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเขาหินกลิ้ง โดยมี คุณทองเม็ด พรหมพิทักษ์ เป็นประธานฯ และถือเป็นผู้นำชุมชนที่ทำให้คนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

"เมื่อก่อนได้โอกาสรับตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และทำงานใน อบต. เป็นแรงงานอาสาอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งโดยอาชีพต้องคลุกคลีกับชาวบ้าน ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น คอนั้นสอบถามว่าสิ่งที่ชาวบ้านต้องการคืออะไร ซึ่งทุกคนอยากมีรายได้ อยากมีอาชีพ และปลอดหนี้สินนอกระบบ"

ในปี 2548 จึงเกิดการรวมตัวก่อตั้งกลุ่มอาชีพ โดยดูความสนใจของชาวบ้านแต่ละคน เพื่อส่งเสริมอาชีพให้เหมาะกับความถนัด อายุ ความชอบ โดยเริ่มต้นก่อตั้งกลุ่มทำน้ำพริก-ไข่เค็ม และต่อมาก่อตั้งกลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มพรหมเช็ดเต้า และกลุ่มตะกร้าเชือกฟางขึ้น

"เริ่มแรกจะทำหลาย ๆ ผลิตภัณฑ์รวมไว้ในกลุ่มเดียว แต่เราดูแลคนเดียวก็ไม่ไหว จึงจัดแบ่งให้เกิดความชัดเจน มีผู้ดูแลกลุ่ม แต่ว่าผลิตภัณฑ์ทั้งหมดจะถูกส่งมายังส่วนกลาง เพื่อกระจายไปสู่ลูกค้ารายต่อไป ซึ่งเราจะสอบถามสมาชิกว่าใครสนใจและเหมาะจะอยู่กลุ่มไหน รวมจำนวน

สมาชิกทั้งหมดราว ๆ 49 คน แม้กระทั่งคนชราก็ยังสามารถสร้างอาชีพเสริมมีรายได้ เกิดความมั่นคงขึ้น จบจนในปี 2551 ได้ก่อตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเขาหินกลิ้ง"

คุณทองมีเคยได้กล่าวถึงหลักการเลือกผลิตภัณฑ์ โดยดูจากความเป็นไปได้ของชุมชน วัตถุประสงค์ และความสามารถของคนในพื้นที่ ยกตัวอย่างกลุ่มน้ำพริก-ไข่เค็ม ซึ่งถือเป็นกลุ่มแรกที่จัดตั้งขึ้นนั้นมาจากคนในชุมชนจะเลี้ยงเป็ดเพื่อนำไข่มาประกอบอาหาร โดยแต่ละบ้านเลี้ยงไว้ราว 10-20 ตัว จึงเกิดการรวมตัวสมาชิก 15 คนเข้าริบอบรมการทำไข่เค็ม หลังจากลองผิดลองถูกจนรสชาติดีจึงทดลองนำไปจำหน่าย ก่อเกิดรายได้มาจนถึงปัจจุบัน โดยจะผลิตไข่เค็มทุก ๆ 15 วัน ครั้งละ 150 ฟอง

กระทั่งต่อมาผลิตผลิตภัณฑ์เพิ่มโดยมองหาวัตถุดิบในพื้นที่ ข่า ตะไคร้ มะกรูด กระชาย ล้วนปลูกไว้ในบ้านเรือน

สานต่อสู่การผลิตน้ำพริก และพริกแกง ครั้งละ 15-20 กิโลกรัมส่งไปจำหน่ายทุกสัปดาห์

จากได้กล่าวแล้วว่าเกษตรกรในพื้นที่มีอาชีพหลักทำนา แต่วิถีปลูกข้าวนั้นต้องพึ่งพาสารเคมี ทำให้แต่ละปีมีต้นทุนค่าปุ๋ยค่ายาสูง และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพผู้ปลูก จึงได้ปรึกษานหาแนวทางผลิตข้าวเพื่อสุขภาพทั้งตัวเกษตรกรเองและผู้บริโภคจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี กลุ่ม "ข้าวปลอดภัย" จึงถือกำเนิดขึ้นในราวปี 2552 โดยเริ่มทดลองปลูกครบครวละ 5 ไร่ กระทั่งบัดนี้มีพื้นที่ปลูกรวมทั้งหมด 1,580 ไร่ ใน 61 ครอบครัวย

"ถ้าเราทำข้าวสุขภาพ เราจะได้กินข้าวคุณภาพดีไปด้วย ซึ่งตอนนั้นเดินทางเข้าปรึกษาหารือความรู้ทั้งจากผู้เคยปลูกมาก่อนแล้ว จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเราพบว่าการผลิตข้าวแบบปลอดภัยสารพิษลดต้นทุนการผลิตได้มาก และยังให้ผลผลิตมากกว่าใช้สารเคมีด้วย อันเนื่องมาจากรวงข้าวมีน้ำหนักดี โดยตอนนั้นทดลองปลูกครบครวละ 5 ไร่ เก็บไว้บริโภค 2 ไร่ และที่เหลือจำหน่าย"

กับการปลูกข้าวปลอดภัยส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตและจำหน่ายข้าวหลังหักต้นทุนเฉลี่ยปีละ 16,000 บาทต่อคน และยังเกิดการจ้างงานผู้มีรายได้น้อย 39 ราย ทำให้แต่ละคนมีรายได้เพิ่มเฉลี่ยปีละ 10,512 บาทต่อคน

เมื่อปลูกแล้วเห็นผลดี พื้นที่ปลูกจึงค่อย ๆ ขยายขึ้น ยกตัวอย่างผู้นำชุมชน คุณทองมีซึ่งบัดนี้มีพื้นที่กว่า 80 ไร่ เลือกปลูกข้าวปลอดภัยสารพิษทั้งหมด โดยแบ่งเป็นแปลงข้าวไรซ์เบอร์รี่ 20 ไร่ ข้าว กข43 20 ไร่ ข้าวมะลิแดง 3 ไร่ ข้าวกำลังมีผิว 3 ไร่ ข้าวหอมมะลิ 105 อีก 40 ไร่

คุณทองมีเคยเล่าถึงวิธีปลูกข้าวปลอดภัยให้ฟังคร่าว ๆ โดยเริ่มจากนำปุ๋ยอินทรีย์หว่านรองพื้น โดยหาก

พื้นที่มากให้ใช้รถหยอดเพื่อลดต้นทุนค่าแรงงานและประหยัดเวลา ซึ่งจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ 10 กิโลกรัม/พื้นที่ 1 ไร่ จากนั้นจึงหว่านข้าว ซึ่งหากอยู่ในระยะ 2 เดือนมีหญ้าขึ้นให้ฉีดยากำจัดได้ แต่ทว่าหลัง 3 เดือนควรหยุด แล้วใช้สมุนไพรฉีดพ่นเพื่อขับไล่แมลง อาทิ สารสกัดจากสะเดา หรือนำสารผสมผสมกับพริกแกงฉีดพ่น แต่หากจะให้ข้าวได้ฮอร์โมนทำให้เมล็ดโต แนะนำใช้ข้าวกล้องหมักกับแป้งข้าวหมาก ฉีดในนาข้าว 20 วัน/ครั้ง กระทั่งข้าวเริ่มผลิตเกสรจึงหยุดให้ฮอร์โมน แต่จะผลิตสารสังเคราะห์แสงจากข้าวกล้องใส่ช่วยให้ข้าวรวงโต

สำหรับระยะเวลาเก็บเกี่ยวประมาณ 155 วัน โดยส่งไปจำหน่ายยังโรงสี ราคาขายเป็นไปตามราคาตลาด แต่ที่เราได้กำไรมากขึ้น เพราะต้นทุนผลิตต่ำ อีกทั้งผลผลิตเท่ากับหรือมากกว่าปลูกแบบเคมี โดยทุกปีจะมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายแล้วหลักแสนบาท ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวปลอดภัยสารพิษรายอื่น ๆ มีกำไรปีละกว่าหนึ่งหมื่นบาทต่อคนต่อปี คุณทองมีเคยมองอนาคตของคนในชุมชนที่จะสามารถยั่งยืนต่อไปได้ กับการผลิตข้าวคุณภาพส่งขายไปยังต่างแดน

"ตอนนี้มองเรื่องผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อส่งออก ซึ่งก็ถือว่าได้รับความกรุณาจาก ธ.ก.ส. อนุมัติสินเชื่อ 6.8 ล้านบาท เพื่อมาใช้เป็นทุนในการผลิต ซื้อเครื่องจักร คังใจจะซื้อรถเกี่ยวข้าวเพื่อไม่เกิดการปนเปื้อน ทำระบบให้ได้มาตรฐานการส่งออก"

บ้านเขาหินกลิ้งถือเป็นชุมชนตัวอย่างในการสร้างอาชีพ ก่อเกิดรายได้ โดยในวันนีห่างไกลจากการเป็นหนี้ นอกกระบแล้ว ๑

